

2009

TUTKIMUKSET

PK-YRITYS BAROMETRI, KEVÄT 2009
Alueraportti, Pohjois-Pohjanmaa

Esipuhe

Suomen Yrittäjät ja Finnvera Oyj tekevät yhteistyössä pientä ja keskisuurta yritystoimintaa kuvaavan Pk-yritysbarometrin kaksi kertaa vuodessa sekä valtakunnallisena raporttina että alueellisina raporteina. Valtakunnallisessa raportissa tuloksia käsitellään koko pk-sektorin näkökulmasta sekä toimialoittain teollisuuteen, rakentamiseen, kauppaan ja palveluihin jaoteltuna. Alueraporteissa kehitystä verrataan erityisesti kyseisen alueen yritysten ja koko maan välillä.

Kevään 2009 Pk-yritysbarometri perustuu 3850 pk-yrityksen vastauksiin. Se kuvaa siten kattavasti pk-yritysten käsityksiä taloudellisen toimintaympäristön muutoksista ja yritysten toimintaan ja kehitysnäkymiin vaikuttavista tekijöistä. Barometrin kyky ennakoita talouden suhdannekäänteitä on ollut varsin hyvä.

Tässä raportissa tarkastellaan pk-yritysten suhdanneodotuksia lähimmän 12 kuukauden aikana sekä yleistä elinkeinoilmastoa. Lisäksi tarkastellaan yritysten rahoitustilannetta, kasvuhakuisuutta sekä yritysten kehittämistarpeita ja -esteitä.

Erityisesti yritysten luottomarkkinoiden toimivuuteen kohdistuu nyt suurta mielenkiintoa. Kuinka kansainvälisen rahoituskriisin kääntyminen talouden syväksi taantumaksi vaikuttaa suomalaiseen yritystoimintaan? Tämä barometri osoittaa, että vaikutukset koskevat koko yrityskenttää, mutta erot toimialoittain ovat edelleen suuria.

Helsingissä 12.3.2009

Jussi Järventaus
toimitusjohtaja
Suomen Yrittäjät

Pauli Heikkilä
toimitusjohtaja
Finnvera Oyj

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ	3
JOHDANTO.....	4
AINEISTO.....	5
1 Pohjois-Pohjanmaan ja koko maan yritykset	7
2 Yritykset ja työllisyys	8
3 Pk-yritysten suhdannenäkymät.....	9
3.1 Yleiset suhdannenäkymät.....	9
3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin	10
4 Pk-yritysten kehittämistarpeet.....	11
5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet	12
6 Pk-yritysten työllistämisen esteet.....	15
7 Sopeuttamistoimet suhdannetilanteen vuoksi	16
8 Elinkeinoilmasto	17
9 Pk-yritysten kasvuhakuisuus.....	19
10 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset	20
11 Yrittäjyysilmapiiri	21
12 Pk-yritysten rahoitus.....	22

Finnveran yhteystiedot

Suomen Yrittäjien yhteystiedot

TIIVISTELMÄ

Suhdannenäkymät. Pk-yritykset odottavat suhdanteiden heikkenevän selkeästi lähimmän vuoden aikana Pohjois-Pohjanmaalla ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat edelleen paremmat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin. Syksyn 2008 tilanteeseen verrattuna ovat sekä Pohjois-Pohjanmaalla että koko maassa suhdannenäkymät laskeneet.

Koko maan suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua lähes kaikkien osatekijöiden suhteen nyt negatiivisia. Pohjois-Pohjanmaalla toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat positiiviset tuotantokustannusten, yrityksen kannattavuuden, vakavaraisuuden sekä tuotekehityspanostusten osalta. Pohjois-Pohjanmaalla toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat lähes kaikkien osatekijöiden suhteen paremmat kuin koko maan kohdalla.

Pohjois-Pohjanmaalla ja koko maassa toimivat pk-yritykset odottavat myös työllisyyden heikkenevän seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella edelleen suurempi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Pohjois-Pohjanmaalla sekä koko maassa matalammalla tasolla kuin syksyllä 2008.

Koko maan pk-yrityksistä 26 prosenttia ja alueella 32 prosenttia on jo sopeuttanut toimintaansa suhdannetilanteen vuoksi. Lisäksi koko maassa viidesosa ja alueella vajaa viidesosa (17 %) suunnittelee toimintansa sopeuttamista.

Kehittämisen esteet. Pohjois-Pohjanmaalla pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat nyt yleiseen suhdanteeseen ja maailmantilanteeseen sekä kilpailutilanteeseen liittyvät tekijät. Kilpailutilanteeseen liittyvistä tekijöistä erityisesti kireä kilpailutilanne koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteeksi. Yleinen suhdanne-/maailmantilanne koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa pienemmäksi kehittämisen esteeksi kuin koko maan pk-yritysten keskuudessa keskimäärin. Sen sijaan kilpailutilanne koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa suuremmaksi kehittämisen esteeksi. Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 15 prosentilla Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä.

Työllistämisen esteet. Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksillä työllistämisen suurin este on kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus, jota lähes puolet niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, pitää työllistämisen suurimpana esteenä. Myös työn sivukulut nousevat työllistämisen esteeksi alueen pk-yrityksille, joilla on tarve työllistää. Koko maan tasolla työllistämisen suurimmiksi esteiksi nousivat kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus sekä työvoiman saatavuus. 26 prosentilla Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä ja 32 prosentilla koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

Rahoitus. Koko maan pk-yrityksistä 33 prosenttia oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana. Pohjois-Pohjanmaalla rahoitusta oli ottanut puolestaan 36 prosenttia pk-yrityksistä. Alueella 31 prosenttia sekä koko maassa noin joka neljäs toimivista pk-yrityksistä aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Pohjois-Pohjanmaan pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (73 %) tai Finnverasta (37 %). Rahoitusyhtiöistä rahoitusta aikoo hakea 18 prosentilla rahoitusta hakevista alueen yritysistä.

Yhteensä 61 prosenttia koko maata ja aluetta edustavista pk-yrityksistä (vastaajat jotka kokevat, että vakuusvaatimukset ovat kiristyneet, rahoituksen yleinen saatavuus heikentynyt ja vientisaatavien vakuuttaminen vaikeutunut) kokee että rahoituksen saatavuus tai vakuusvaatimusten kiristymisen on vaikeuttanut yrityksen toimintaa joko hieman tai merkittävästi. Suurin osa näistä pk-yrityksistä sekä koko maan että alueen osalta kokee, että toiminnan vaikeutuminen kohdistuu yrityksen kasvuun ja kehittämiseen sekä maksuvalmiuteen.

Suurin osa koko maan (51 %) ja 38 prosenttia alueen pk-yrityksistä ei olisi halukas käyttämään rahoituspohjan vahvistamisessa pääomasijoittajia.

JOHDANTO

Tässä pk-yritysten näkymiä käsittelevässä tutkimuksessa on selvitetty suomalaisten pk-yritysten (alle 250 henkeä työllistävien yritysten) mielikuvia yleisestä suhdannekehityksestä ja oman yrityksen taloudellisesta kehityksestä. Lisäksi on tiedusteltu mm. yrityksen kehittämiseen, kasvuun, työllistämiseen ja rahoittamiseen liittyvistä rakenteellisista tekijöistä.

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat suomalaiset pk-yritykset. Otantalähteenä on käytetty Tilastokeskuksen toimialaluokitusta TOL 2002 sekä Fonecta ProFinder -yritysrekisteriä, josta otanta on tehty kiintiöidyllä satunnaisotannalla. Otoksessa on kiintiöity yritysten toimiala, kokoluokka ja sijainti. Vastaaajajoukko on 3850 kohderyhmän vaatimukset täyttävää yritystä.

Tutkimusaineisto on kerätty internet- ja puhelinkyselyinä tammikuussa 2009. Raportin luvussa "Aineisto" on esitetty taustatietojakaumat alueen haastatelluista yrityksistä. Tutkimuksen on tehnyt Innolink Research Oy Suomen Yrittäjien ja Finnvera Oyj:n toimeksiannosta.

Tutkimusprojektista ovat vastanneet Innolink Research Oy:ssä tutkimusjohtaja Mikko Kesä, viestintäpäällikkö Etta Partanen ja tutkimuspäällikkö Katri Ahtiainen sekä Suomen Yrittäjissä ekonomisti Harri Hietala ja Finnvera Oyj:ssä apulaisjohtaja Tuomo Holopainen.

1) Raportin alueelliset viittaukset tarkoittavat pääsääntöisesti sivulla 6 olevan kartan mukaista aluejakoa. Uudellamaalla ja Itä-Uudellamaalla maakuntajaosta on poikettu (Helsinki, muu Pääkaupunkiseutu ja muu Uusimaa).

2) Helsingin, Pääkaupunkiseudun ja Uudenmaan aikasarjoissa ja kuvioissa olevat luvut ovat vuoden 1999 syksyyn asti koko Uudenmaan alueen lukuja. Pohjanmaan raportissa luvut ovat vuoden 2006 syksyyn asti Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan rannikon yhteisiä lukuja.

3) Tutkimustuloksissa esiintyy muutamissa kohdissa käsite 'saldoluku'. Se kuvaa kyseisten kysymysten kohdalla positiivisista ja negatiivisista vastauksista laskettua prosenttilukujen erotusta.

Esimerkiksi: Pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät seuraavan vuoden aikana

paranee 39 %, huononee 9 % ⇒ **saldoluku = + 30 %**

AINEISTO

Seuraavassa taulukossa on esitetty painottamattomat taustatietojakaumat haastatelluista yrityksistä. Tutkimustuloksissa aineisto on painotettu vastaamaan yritysten todellista toimiala- ja aluejakaamaa. Painotettua otoskokoa käytetään laskentaperusteena, koska tällöin otoksen perusteella lasketut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko tutkimuskohteena olevaa pk-sektoria.

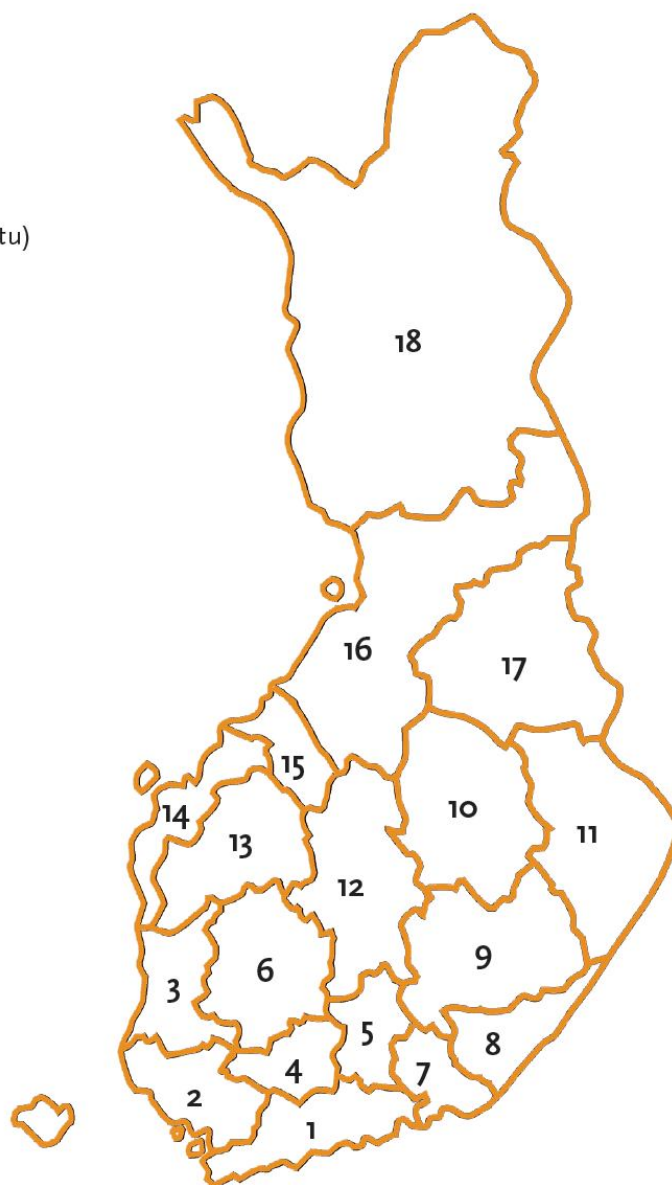
TAUSTATIETOJA ALUEELTA HAASTATELLUISTA YRITYKSISTÄ:

PK-YRITYSBAROMETRI 1/2009 - Aineiston rakenne -

		n=	%
ALUE	POHJOIS-POHJANMAA	260	5
PÄÄTOIMIALA	Teollisuus (TOL: D)	52	20
	Rakentaminen (TOL: F)	26	10
	Kauppa (TOL: G)	57	22
	Palvelut (TOL:H, I, K, O)	125	48
HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄ	Alle 5 henkilöä	110	42
	5 - 9 henkilöä	64	25
	10 - 19 henkilöä	33	13
	20 - 49 henkilöä	26	10
	50+ henkilöä	27	10
LIIKEVAIHTO VUONNA 2008	Alle 0,20 milj. euroa	57	22
	0,20 - 0,49 milj. euroa	57	22
	0,50 - 1,49 milj. euroa	61	24
	1,50+ milj. euroa	82	32
	Ei vastausta	3	1
YRITYKSEN KASVUHAKUISUUS	Voimakkaasti kasvuhakuinen	28	11
	Kasvaa mahdollisuuksien mukaan	107	41
	Pyrkii säilyttämään asemansa	85	33
	Ei kasvutavoitetta	36	14
	Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	4	2
YRITYKSELLÄ VIENTITOIMINTAA	Ei	168	66
	Kyllä, vie itse suoraan	46	18
	Kyllä, tuotteita viedä osana toisen yrityksen tuotekokonaisuutta	51	20
YRITYKSEN PERUSTAMISVUOSI	- 1997	165	64
	1998 - 2002	38	15
	2003	57	22
VASTAAJAN ASEMA	Yrittäjä	205	79
	Palkattu toimitusjohtaja	48	19
	Muut	7	3

Pk-yritysbarometrin aluejako

1. Uusimaa, erilliset raportit:
 - Helsinki
 - Pääkaupunkiseutu (pl. Helsinki)
 - Uusimaa (pl. Helsinki ja Pääkaupunkiseutu)
2. Varsinais-Suomi
3. Satakunta
4. Kanta-Häme
5. Päijät-Häme
6. Pirkanmaa
7. Kymenlaakso
8. Etelä-Karjala
9. Etelä-Savo
10. Pohjois-Savo
11. Pohjois-Karjala
12. Keski-Suomi
13. Etelä-Pohjanmaa
14. Pohjanmaa
15. Keski-Pohjanmaa
16. Pohjois-Pohjanmaa
17. Kainuu
18. Lappi

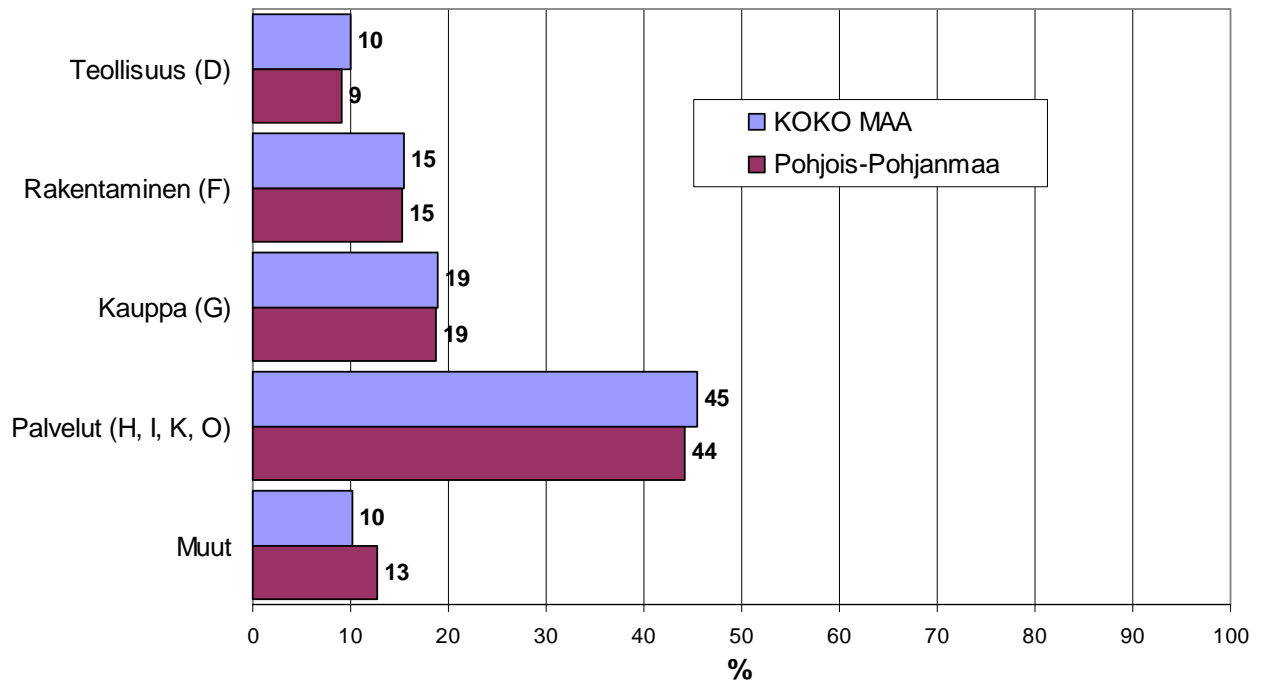

Tutkimustulokset

1 Pohjois-Pohjanmaan ja koko maan yritykset

Suomessa oli 252 658 yritystä vuonna 2007.¹ Näistä yrityksistä noin 14 284 toimi Pohjois-Pohjanmaalla. Pohjois-Pohjanmaalla on teollisuuden ja palvelualueiden yrityksiä suhteellisesti aavistuksen vähemmän kuin koko maassa keskimäärin.

1. YRITYSTEN OSUUDET ERI TOIMIALOILLA

Toimialan nimen jäljessä on sulussa Tilastokeskuksen toimialaluokituksen (TOL 2002) mukainen toimialanumero.

¹ Lähde: Tilastokeskus: Yritys- ja toimipaikkarekisteri

2 Yritykset ja työllisyys

Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa työskenteli vuonna 2008 noin 172 000 työntekijää². Työttömyysaste oli vuonna 2008 Tilastokeskuksen työvoimatiedustelun mukaan koko maassa 6,4 % ja Pohjois-Pohjanmaalla 8,3 %.

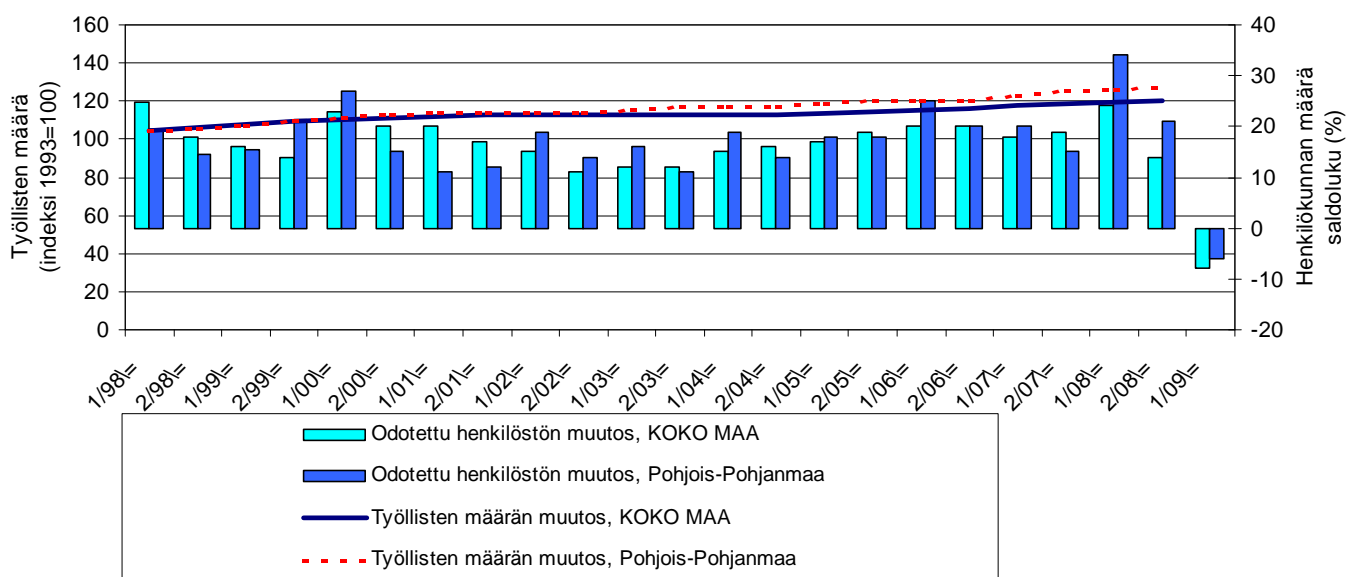
Taulukko 2: Pk-yritysten suhdannenäkymät henkilökunnan määrän osalta seuraavan vuoden kuluttua.

	Suurempi %	Yhtä suuri %	Pienempi %	Saldoluku %
KOKO MAA	10	71	18	-8
Pohjois-Pohjanmaa	15	64	21	-6

Pohjois-Pohjanmaalla ja koko maassa toimivat pk-yritykset odottavat nyt työllisyyden heikkenevän seuraavan vuoden aikana. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä kuvaava saldoluku on alueella edelleen hieman positiivisempi kuin koko maassa keskimäärin. Henkilökunnan määrän suhdannenäkymät ovat Pohjois-Pohjanmaalla matalammalla tasolla kuin syksyllä 2008 (saldoluku tuolloin +21 %). Koko maassa ovat henkilökunnan määrän suhdannenäkymät myös heikkomat kuin edellisessä kyselyssä, sillä syksyllä 2008 henkilökunnan määrän saldoluku oli +14 %.

Seuraavassa kuviossa on verrattu Pohjois-Pohjanmaan työllisten määrää (indeksi 1995=100) ja pk-yritysten henkilökunnan määrän suhdannenäkymiä seuraavan vuoden aikana³.

2. HENKILÖKUNNAN MÄÄRÄN MUUTOSODOTUKSET SEURAAVAN VUODEN AIKANA SEKÄ TYÖLLISTEN MÄÄRÄN TILASTOITU MUUTOS

² Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus.

³ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

3 Pk-yritysten suhdannenäkymät

3.1 Yleiset suhdannenäkymät

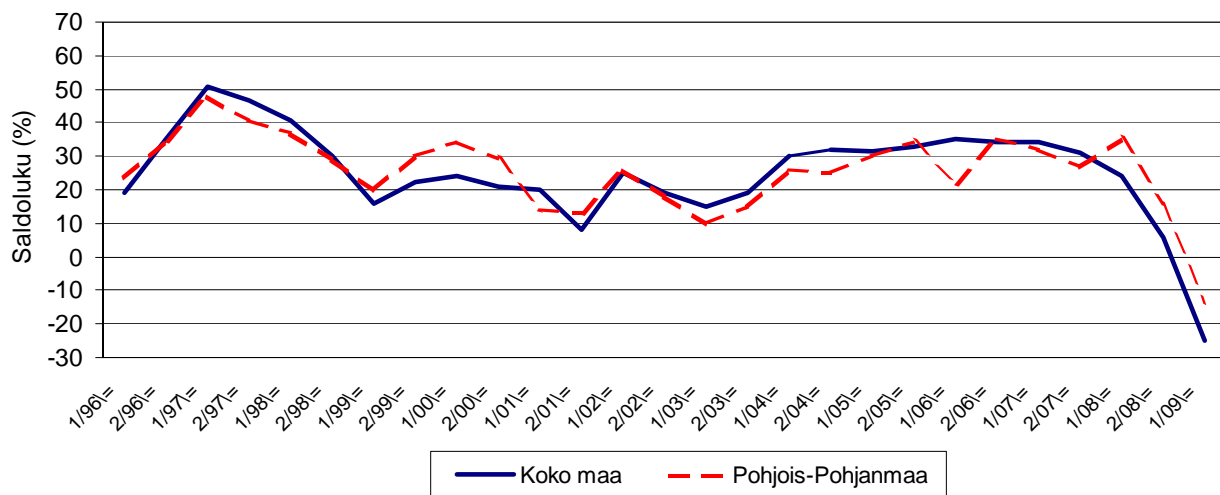
Taulukko 3.1: Pk-yritysten suhdannenäkymät oman yrityksen kannalta lähimmän vuoden aikana.

	Paranee %	Pysyy ennallaan %	Huononee %	Saldoluku %
KOKO MAA	13	49	38	-25
Pohjois-Pohjanmaa	20	45	34	-14

Pk-yritykset odottavat suhdanteiden heikkenevän lähimmän vuoden aikana Pohjois-Pohjanmaalla ja koko maassa oman yrityksen kannalta. Pohjois-Pohjanmaalla toimivista pk-yrityksistä nyt 20 prosenttia ennakoii suhdannenäkymien lähimmän vuoden aikana paranevan ja 34 prosenttia yrityksistä ennakoii suhdanteiden heikkenevän. Alueen pk-yritysten yleiset suhdannenäkymät ovat edelleen paremmat kuin koko maan pk-yrityksillä keskimäärin.

Seuraavasta kuviosta nähdään pk-yritysten yleisten suhdannenäkymien kehitys tutkimusjaksosta 1/96 lähtien. Syksyn 2008 tilanteeseen verrattuna ovat sekä Pohjois-Pohjanmaalla että koko maassa suhdannenäkymät laskeneet. Koko maassa laskua on tapahtunut hieman Pohjois-Pohjanmaata enemmän.

3.1 YLEISET SUHDANNENÄKYMÄT LÄHIMMÄN VUODEN AIKANA

3.2 Suhdannenäkymät osatekijöittäin

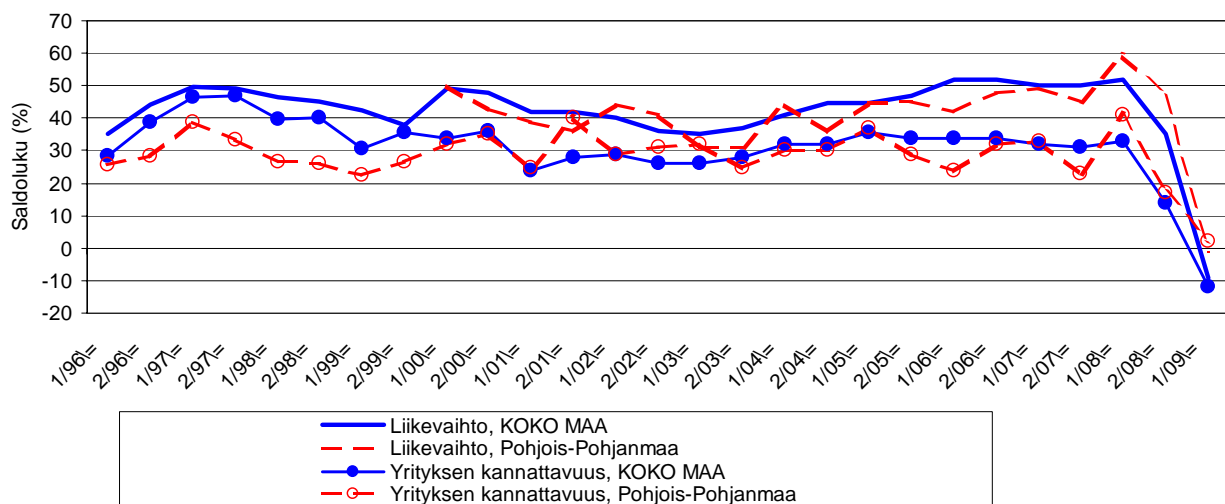
Taulukko 3.2: Pk-yritysten suhdannenäkymät osatekijöittäin seuraavan vuoden kuluttua.

	Liikevaihto	Investointien arvo	Viennin arvo	Tuonnin arvo	Tuotanto-kustannukset	Yrityksen kannattavuus	Vaka-varaisuus	Tuotekehitys-panostukset
KOKO MAA								
Suurempi	25	12	10	8	31	21	21	17
Yhtä suuri	41	56	71	71	53	47	62	63
Pienempi	34	32	19	21	17	33	18	20
Saldoluku (%)	-9	-20	-9	-13	14	-12	3	-2
Pohjois-Pohjanmaa								
Suurempi	30	16	15	7	26	27	27	23
Yhtä suuri	39	51	64	73	53	49	59	58
Pienempi	31	33	21	20	22	24	14	20
Saldoluku (%)	-1	-18	-6	-13	4	2	12	3

Koko maan suhdannenäkymät ovat seuraavan vuoden kuluttua lähes kaikkien osatekijöiden suhteen nyt negatiivisia. Pohjois-Pohjanmaalla toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat positiiviset tuotantokustannusten, yrityksen kannattavuuden, vakavaraisuuden sekä tuotekehityspanostusten osalta. Pohjois-Pohjanmaalla toimivien pk-yritysten suhdannenäkymät ovat lähes kaikkien osatekijöiden suhteen paremmat kuin koko maan kohdalla. Ainoastaan tuonnin arvon laskua ennakoiti sama määrä vastaajia kuin koko maassa keskimäärin.

Seuraavasta kuvioista nähdään pk-yritysten liikevaihdon ja yrityksen kannattavuuden suhdannenäkymien⁴ kehitys jaksosta 1/96 lähtien. Sekä liikevaihdon että kannattavuuden suhdannenäkymät ovat Pohjois-Pohjanmaalla laskeneet syksyn 2008 kyselystä. Myös koko maan suhdannenäkymät ovat liikevaihdon ja kannattavuuden kohdalla laskussa.

3.2 SUHDANNENÄKYMÄT SEURAAVAN VUODEN KULUTTUA

⁴ Kysymysmuoto muuttui 1/2000. Tätä aiemmin kysyttiin suhdannenäkymät seuraavan puolen vuoden aikana.

4 Pk-yritysten kehittämistarpeet

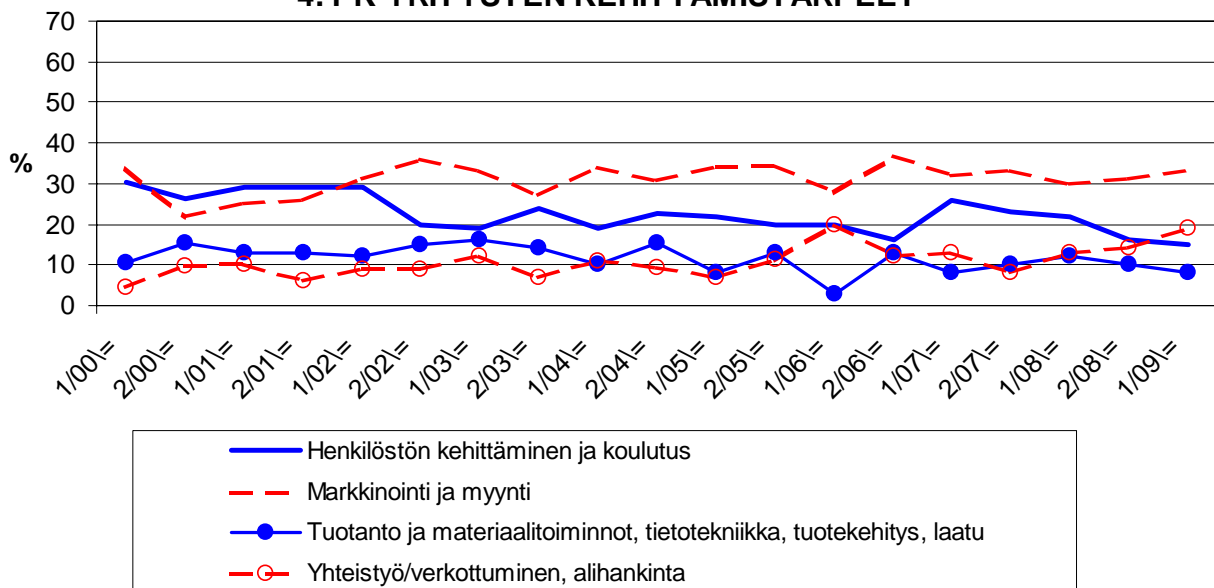
Taulukko 4: Pk-yrityksillä eniten kehittämistarvetta tällä hetkellä.

	KOKO MAA	Pohjois-Pohjanmaa
	%	%
Johtaminen	4	5
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	16	15
Markkinointi ja myynti	32	33
Vienti ja kansainvälistyminen	3	2
Rahoitus, talous ja laskentatoimi	7	11
Tuotanto ja materiaalityö, tietotekniikka, tuotekehitys, laatu	9	8
Yhteistyö/verkottuminen, alihankinta	14	19
Ympäristö- ja muiden säädösvaatimusten ottaminen huomioon toiminnassa	2	2
Ei kehittämistarvetta	12	6

Koko maan ja Pohjois-Pohjanmaan alueen pk-yritysten kehittämistarpeet ovat edelleen melko samankaltaisia. Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksissä koetaan olevan koko maan keskiarvon tavoin eniten kehittämistarvetta markkinoinnissa ja myynnissä. Seuraavaksi eniten kehittämistarvetta alueen pk-yrityksillä on yhteistyössä/verkottumisessa ja alihankinnassa. Koko maan pk-yrityksillä toiseksi eniten kehittämistarvetta on henkilöstön kehittämisessä ja koulutuksessa.

Markkinointiin ja myyntiin sekä yhteistyöhön/verkottumiseen ja alihankintaan liittyvät kehittämistarpeet ovat lisääntyneet hieman Pohjois-Pohjanmaalla toimivien pk-yritysten keskuudessa syksyn 2008 tilanteeseen verrattuna. Sen sijaan henkilöstön kehittämiseen ja koulutukseen sekä tuotantoon ja materiaalityöihin liittyvät kehittämistarpeet ovat hiukan vähentyneet.

4. PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISTARPEET

5 Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet

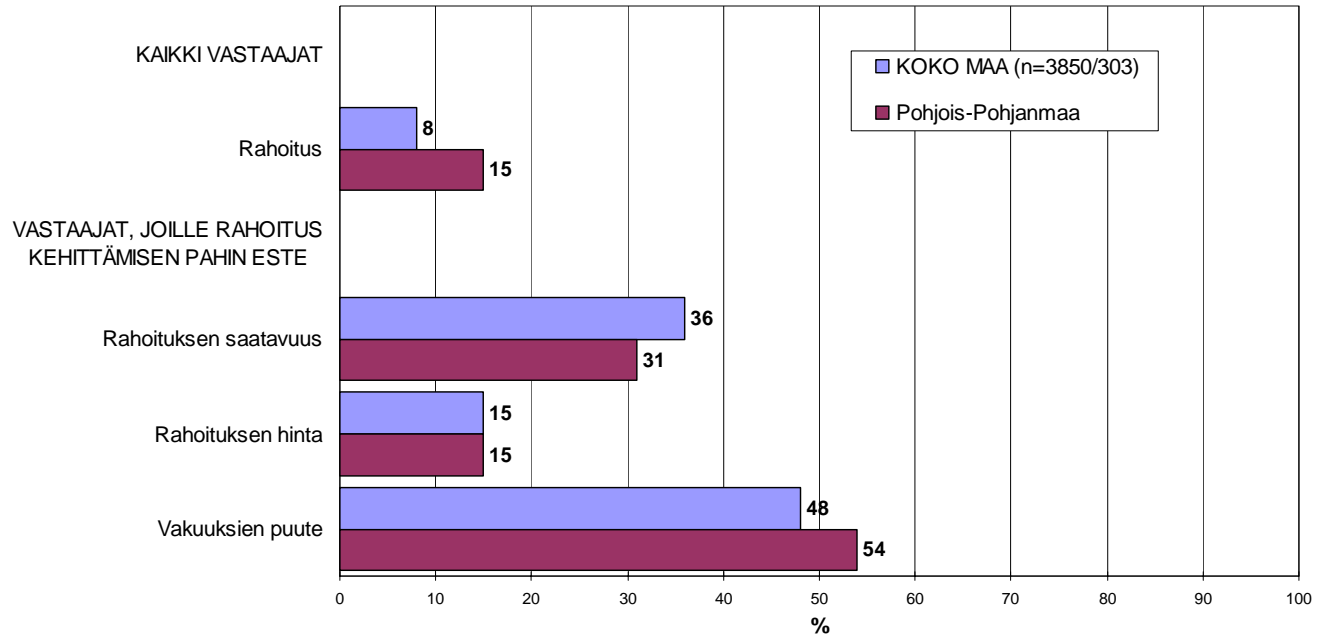
Taulukko 5: Pk-yritysten kehittämisen pahimmat esteet.

	KOKO MAA	Pohjois-Pohjanmaa
	%	%
YRITYSTOIMINNAN SÄÄTELY	3	3
byrokratia	1,1	1,7
työlainsäädäntö	0,5	-
työehtosopimukset	0,4	-
muu sääntely	1,2	1,1
KUSTANNUSTASO	9	9
verotus	1,3	0,6
palkkataso	1,9	2,3
työn sivukulut	3,8	4,0
muut tuotantokustannukset	1,9	2,3
KILPAILUTILANNE	13	18
kireä kilpailutilanne	8,3	11,5
markkinoiden liiallinen keskittyminen	1,0	1,7
julkisen sektorin elinkeinotoiminta	0,6	1,1
markkinoita vääristävät tuet	0,7	-
harmaa talous, konkurssit jne.	0,5	1,1
kysynnän riittämättömyys	1,9	2,3
RAHOITUS	8	15
rahoituksen saatavuus	2,8	4,6
rahoituksen hinta	1,2	2,3
vakuuksien puute	3,8	8,0
RESURSSITEKIJÄT	19	16
ammattitaitoisen työvoiman saatavuus	10,4	4,6
alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuus	1,2	1,1
toimitilat	1,1	1,1
koneet ja laitteet	0,6	1,7
muut resurssitekijät, esim. raaka-aineet	4,5	5,7
YLEINEN SUHDANNE- /MAAILMANTILANNE	35	29
MUUT TEKIJÄT	7	7
EI OSAA SANOA	6	3

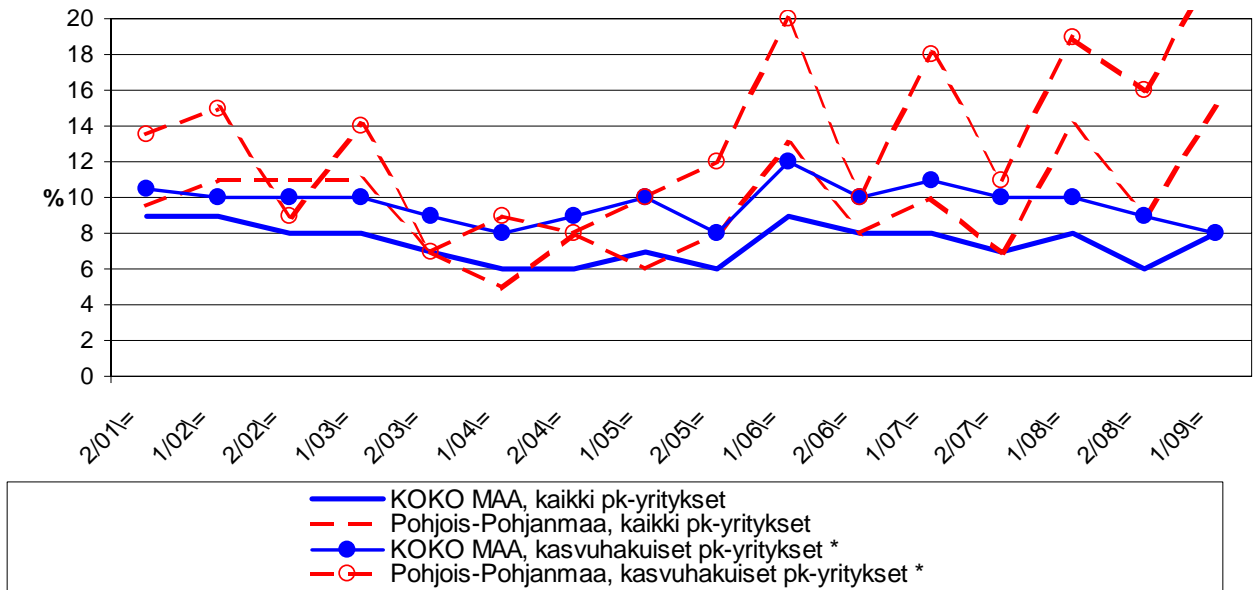
Pohjois-Pohjanmaalla pk-yritysten kehittämisen pahimpia esteitä ovat nyt yleiseen suhdanteeseen ja maailmantilanteeseen sekä kilpailutilanteeseen liittyvät tekijät. Kilpailutilanteeseen liittyvistä tekijöistä erityisesti kireä kilpailutilanne koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa yrityksen kehittämisen esteeksi. Yleinen suhdanne-/maailmantilanne koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa pienemmäksi kehittämisen esteeksi kuin koko maan pk-yritysten keskuudessa keskimäärin. Sen sijaan kilpailutilanne koetaan alueen pk-yritysten keskuudessa suuremmaksi kehittämisen esteeksi.

Rahoitukseen liittyvät tekijät ovat kehittämisen pahimpana esteenä 15 prosentilla Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä. Näistä yrityksistä vakuuksien puute on pahimpana esteenä 54 prosentilla, rahoituksen saatavuus 31 prosentilla sekä rahoituksen hinta 15 prosentilla. Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksissä sekä kaikki että kasvuhakuiset⁵ pk-yritykset pitävät rahoitusta nyt aiempaa suurempana kehittämisen esteenä. Koko maassa kaikki pk-yritykset pitävät rahoitusta aiempaa suurempana kehittämisen esteenä ja kasvuhakuiset hieman pienempänä esteenä edelliseltä vuodelta verrattuna.

⁵ Voimakkaasti kasvuhakuiset ja mahdollisuuksien mukaan kasvamaan pyrkivät pk-yritykset yhteensä.

5.1 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET**-Rahoitus-****n=kaikki vastaajat/rahoitus suurin kehittämisen este**

5.2 PK-YRITYSTEN KEHITTÄMISEN ESTEET - Rahoitus kokonaisuudessaan -

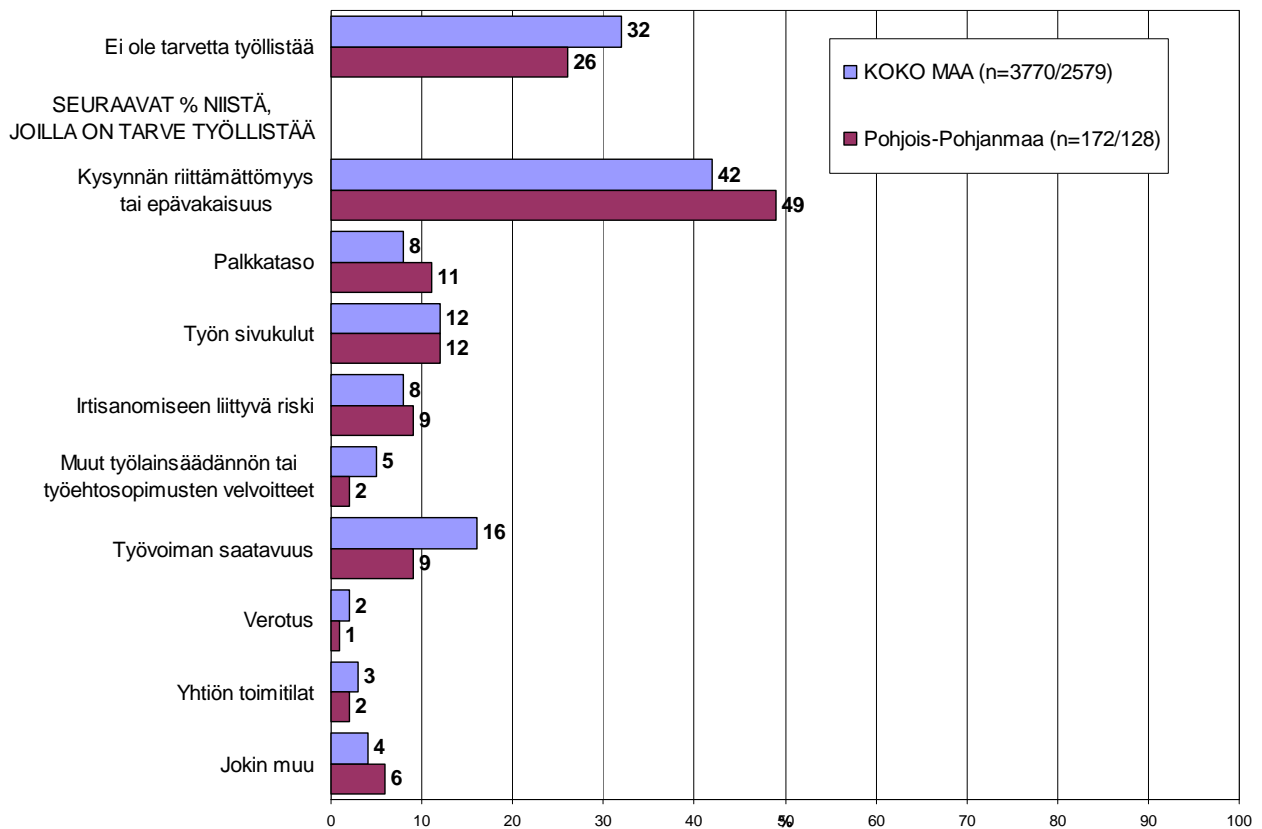

*) Yritys on voimakkaasti kasvuhakuinen tai pyrkii kasvamaan mahdollisuuksien mukaan

6 Pk-yritysten työllistämisen esteet

Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksillä työllistämisen suurin este on kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus, jota lähes puolet (49 %) niistä alueen pk-yrityksistä, joilla on tarve työllistää, pitää työllistämisen suurimpana esteenä. Myös työn sivukulut nousevat työllistämisen esteeksi alueen pk-yrityksille, joilla on tarve työllistää. Koko maan tasolla työllistämisen suurimmiksi esteiksi nousivat kysynnän riittämättömyys tai epävakaisuus sekä työvoiman saatavuus. 26 prosentilla Pohjois-Pohjanmaan pk-yrityksistä ja 32 prosentilla koko maan pk-yrityksistä ei ole tarvetta työllistää.

6. PK-YRITYSTEN TYÖLLISTÄMISEN SUURIN ESTE n=kaikki vastaajat/yrityksellä tarve työllistää

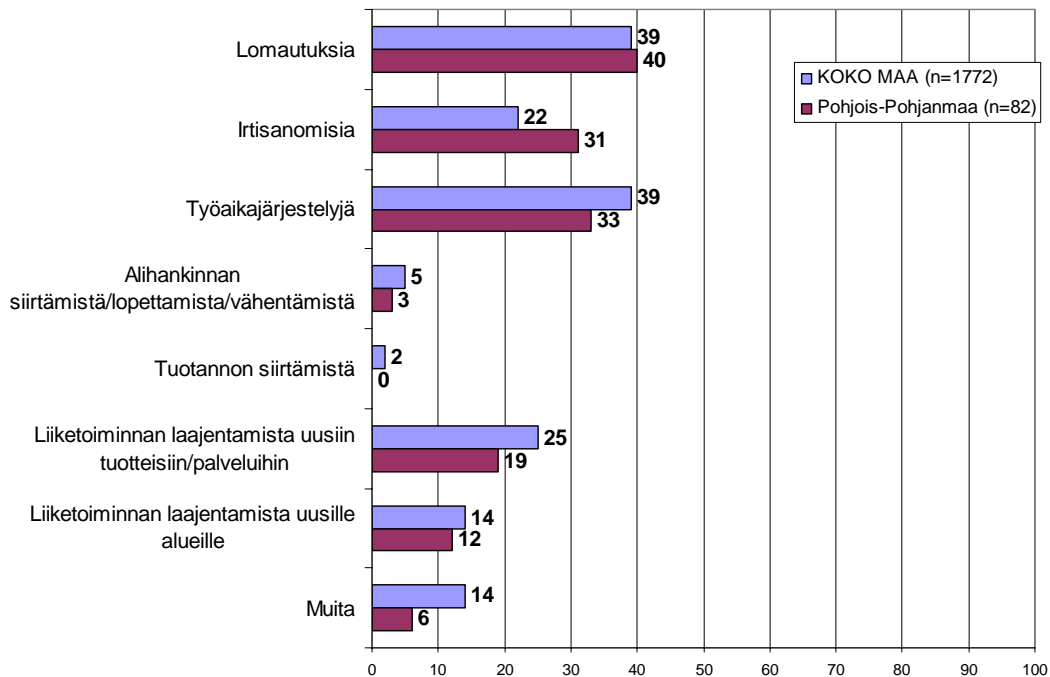
7 Sopeuttamistoimet suhdannetilanteen vuoksi

Koko maan pk-yrityksistä 26 prosenttia ja alueella 32 prosenttia on jo sopeuttanut toimintaansa suhdannetilanteen vuoksi. Lisäksi koko maassa viidesosa ja alueella vajaa viidesosa (17 %) suunnittelee toimintansa sopeuttamista.

39 prosenttia koko maan ja 33 prosenttia alueen toimintaa sopeuttaneista / sopeuttamista suunnittelevista pk-yrityksistä on tehnyt / aikoo tehdä työaikajärjestelyjä. Eniten alueella on tehty / suunnitellaan tehtäväksi lomautuksia.

Irtisanomisia on tehnyt / suunnittelee tekevänsä 22 prosenttia koko maan ja 31 alueen vastanneista pk-yrityksistä.

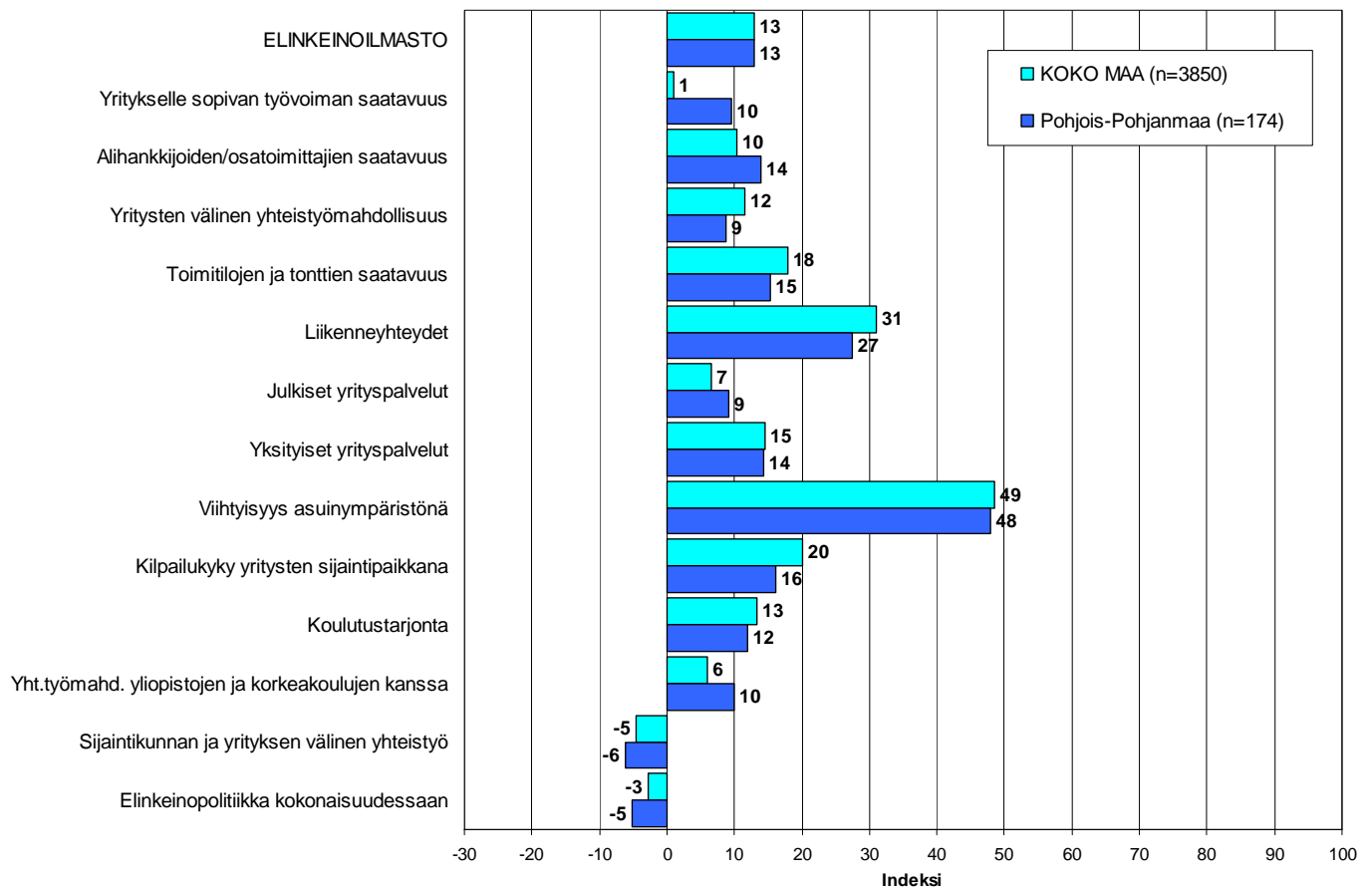
7. MITÄ SOPEUTTAMISTOIMIA ON TEHTY/SUUNNITTEILLA n=on jo sopeuttanut, suunnittelee sopeuttamista

8 Elinkeinoilmasto

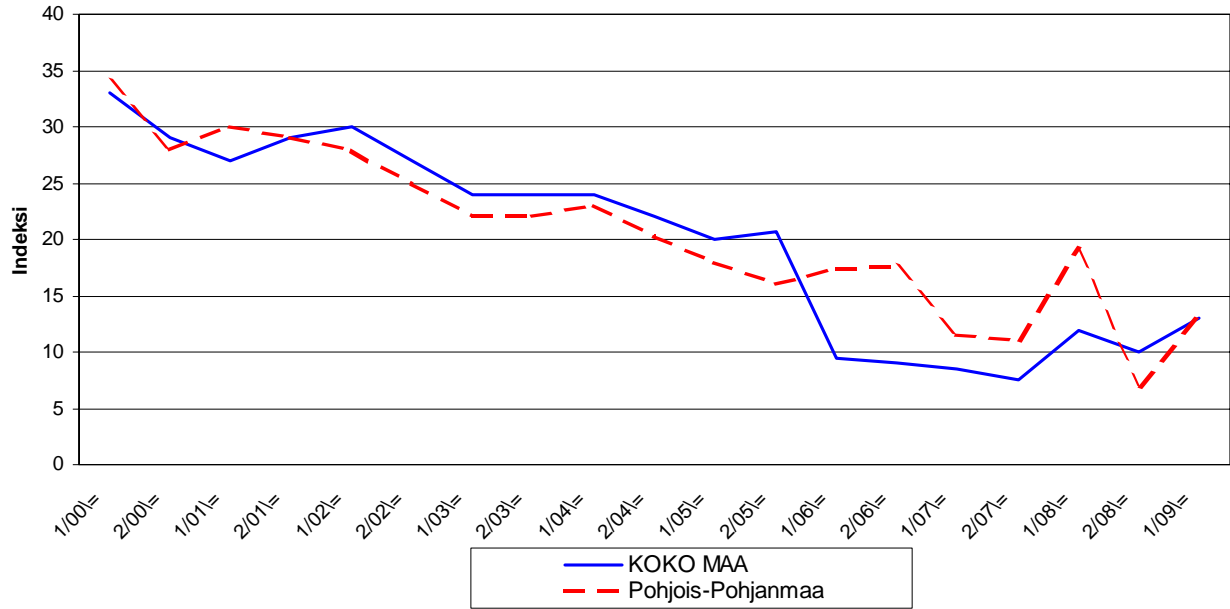
Yrityksen sijaintikuntaan elinkeinon harjoittamisen näkökulmasta ollaan Pohjois-Pohjanmaalla yhtä tyytyväisiä kuin koko maassa keskimäärin. Tyytyväisimpiä Pohjois-Pohjanmaalla sijaitsevat pk-yritykset ovat alueen viihtyisyyteen asuin ympäristönä ja liikenneyhteyksiin. Tyytymättömiä alueella ollaan sijaintikunnan ja yritysten väliseen yhteistyöhön sekä elinkeinopolitiikkaan kokonaisuudessaan. Pohjois-Pohjanmaalla pk-yritykset ovat koko maan pk-yrityksiä tyytyväisempiä yritykselle sopivan työvoiman saatavuuteen, alihankkijoiden/osatoimittajien saatavuuteen, julkisiin yrityspalveluihin sekä yhteistyömahdollisuuksiin yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa. Kokonaisuutena tyytyväisyys elinkeinoilmastoon on Pohjois-Pohjanmaalla ja koko maassa noususuunnassa. Aiemmin kysytyt tekijät 'yhteiskunnalliset turvallisuuspalvelut' ei ole ollut mukana kyselyssä vuodesta 2006 lähtien.

8.1 ELINKEINOILMASTO n=kaikki vastaajat

8.2 ELINKEINOILMASTO

- Keskiarvo sijaintikunnan elinkeinoilmastoa koskevista väittämistä-

9 Pk-yritysten kasvuhakuisuus

Taulukko 6: Pk-yritysten kasvuhakuisuus.

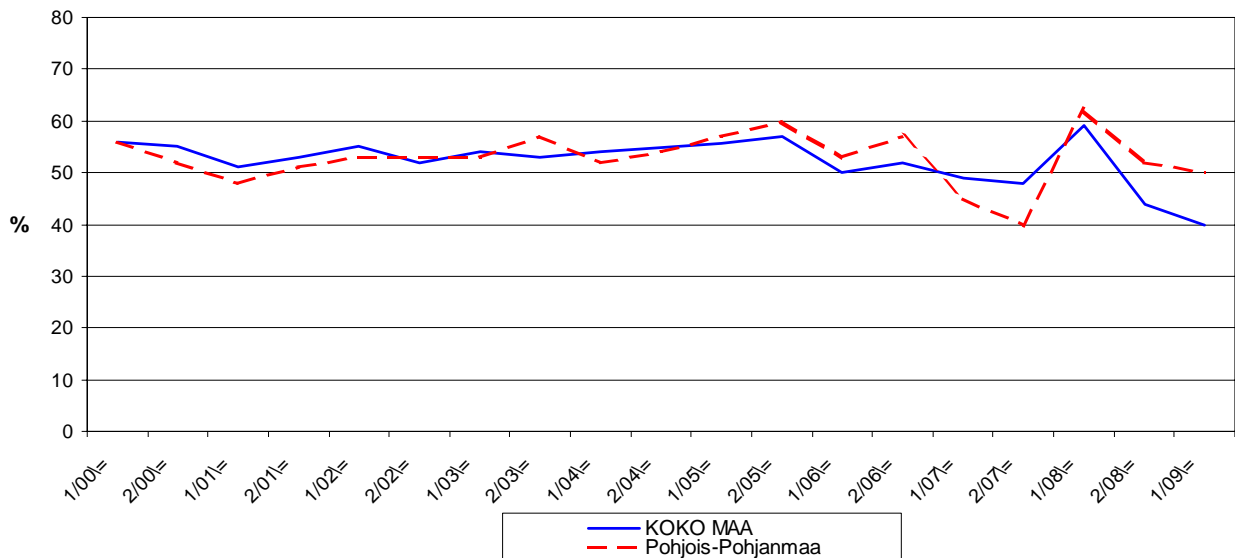
	KOKO MAA	Pohjois-Pohjanmaa
	%	%
Olemme voimakkaasti kasvuhakuinen	7	9
Pyrimme kasvamaan mahdollisuuksien mukaan	34	41
Pyrimme säilyttämään asemamme	39	31
Yrityksellämme ei ole kasvutavoitteita	19	17
Toiminta loppuu seuraavan vuoden aikana	2	2

Pohjois-Pohjanmaalla on edelleen enemmän voimakkaasti kasvuhakuisia pk-yrityksiä kuin koko maassa keskimäärin. Yrityksen toiminnan loppumista seuraavan vuoden aikana puolestaan ennakoii kaksi prosenttia koko maan ja alueen pk-yrityksistä. Tärkeimpinä kasvukeinoinaan alueen pk-yritykset pitävät uusien tuotteiden ja palvelujen kehittämistä, yhteistyön lisäämistä muiden yritysten kanssa sekä myynnin ja markkinoinnin lisäämistä kotimaassa.

Voimakkaasti tai mahdollisuuksien mukaan kasvavia pk-yrityksiä on Pohjois-Pohjanmaalla yhteensä 50 prosenttia ja koko maassa yhteensä 40 prosenttia. Voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten osuus on laskenut sekä alueella että koko maassa. Pohjois-Pohjanmaalla voimakkaasti kasvuhakuisten yritysten määrä on laskenut 5 prosenttiyksikön verran verrattuna syksyn 2008 tilanteeseen. Myös kokonaisuutena kasvuhakuisten pk-yritysten osuus alueella sekä koko maassa on laskenut syksyn 2008 tilanteeseen verrattuna.

9. PK-YRITYSTEN KASVUHAKUISUUS

-Voimakkaasti ja mahdollisuuksien mukaan kasvavien yritysten osuus kaikista yrityksistä-

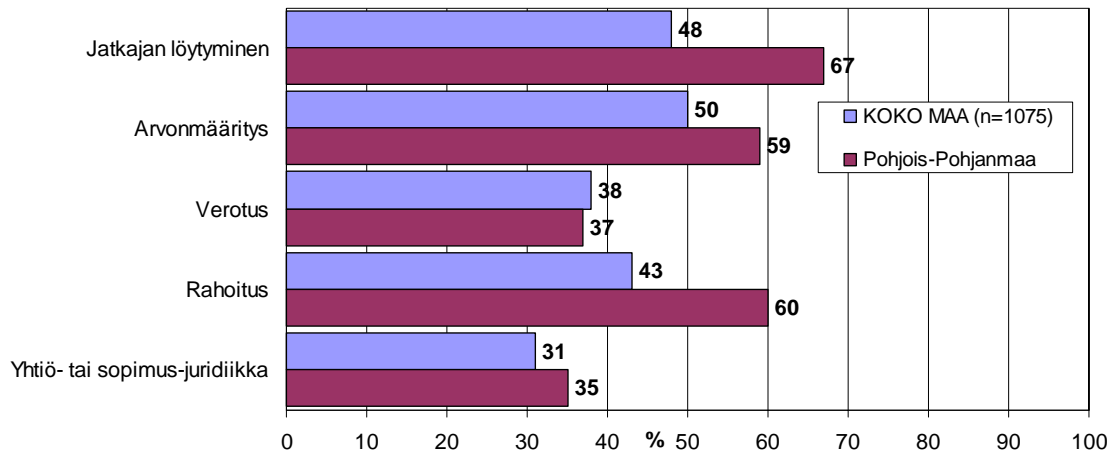
10 Sukupolven- tai omistajanvaihdokset

Taulukko 7: Sukupolven- tai omistajanvaihdokset pk-yrityksissä.

	KOKO MAA %	Pohjois- Pohjanmaa %
SUKUPOLVEN- TAI OMISTAJANVAIHDOS ODOTETTAVISSA LÄHIMMÄN 5 VUODEN AIKANA		
Ei	59	62
Kyllä, 1-2 vuoden sisällä	11	14
Kyllä, 3-5 vuoden sisällä	17	12
Ei osaa sanoa	13	13

Pohjois-Pohjanmaan alueella on sukupolven- tai omistajanvaihdos odotettavissa lähimmän viiden vuoden aikana noin joka neljännessä pk-yrityksessä. Suurimmat haasteet sukupolven- tai omistajanvaihdosta aikoville yrityksille Pohjois-Pohjanmaan alueella ovat nyt jatkajan löytyminen ja rahoitus.

10. ODOTETTAVISSA OLEVAT ONGELMAT SUKUPOLVEN-TAI OMISTAJANVAIHDOKSEEN LIITTYVISSÄ ASIOISSA -Yritykset, joissa vaihdos odotettavissa lähimmän 5 vuoden aikana- n=sukupolven/omistajanvaihdos viiden vuoden sisällä

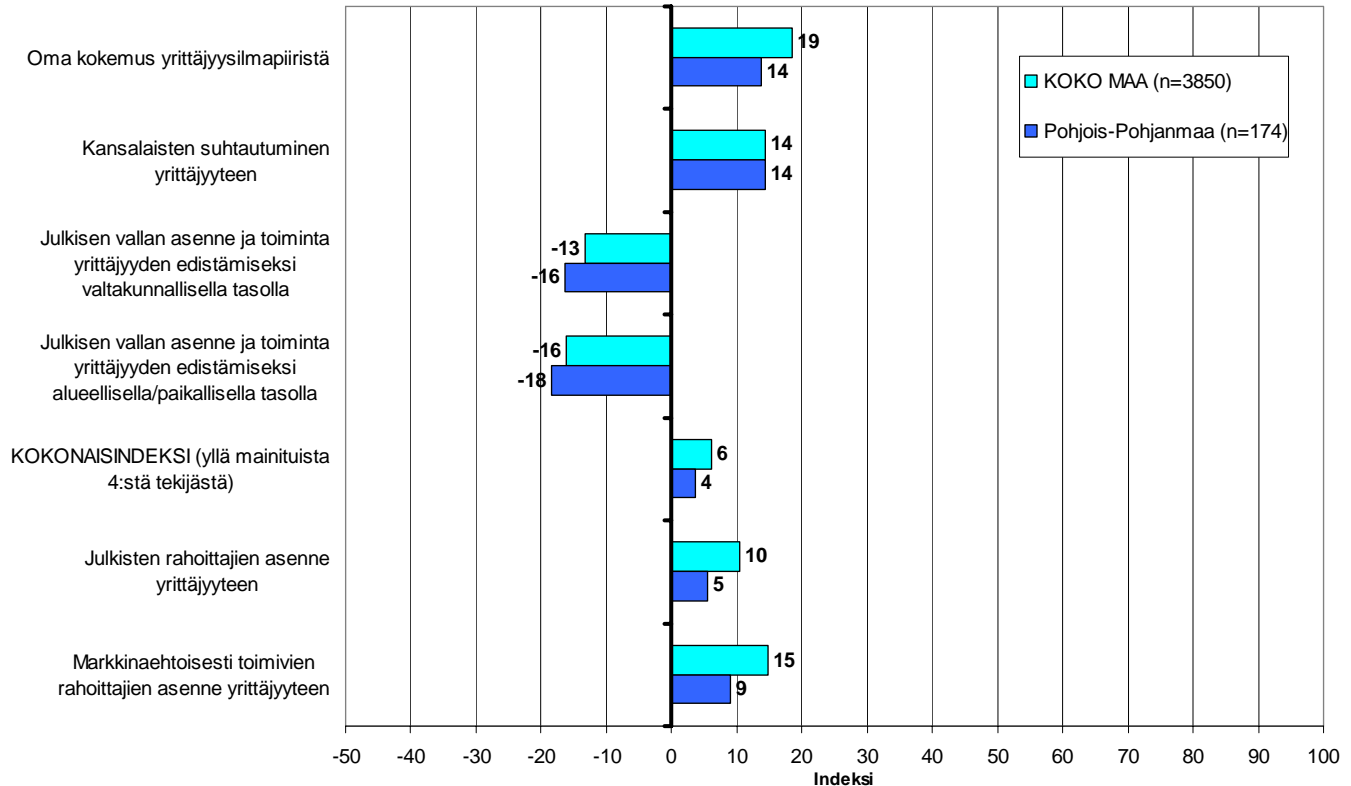

11 Yrittäjyysilmapiiri

Koko maan keskimääräinen kokonaisindeksi yrittäjyysilmapiirille on positiivinen +6, kun taas Pohjois-Pohjanmaalla se edelleen koko maata heikompi, +4. Indeksien osatekijöistä oma kokemus yrittäjyysilmapiiristä sekä kansalaisten suhtautuminen arvioidaan positiivisiksi tekijöiksi. Alueella oma kokemus yrittäjyysilmapiiristä arvioidaan negatiivisemmaksi ja kansalaisten suhtautuminen yrittäjyyteen hieman positiivisemmaksi syksyn 2008 kyselyyn verrattuna. Julkisen vallan asenne ja toimet arvioidaan selkeästi negatiivisiksi sekä Pohjois-Pohjanmaalla että koko maan osalta.

Julkisten sekä markkinaehtoisesti toimivien rahoittajien asenne arvioidaan alueella heikommaksi kuin koko maassa keskimäärin. Markkinaehtoisien rahoittajien asenne saa paremman arvion julkiseen puoleen verrattuna sekä Pohjois-Pohjanmaalla että koko maassa keskimäärin.

11. YRITTÄJYYSILMAPIIRI
n=kaikki vastaajat

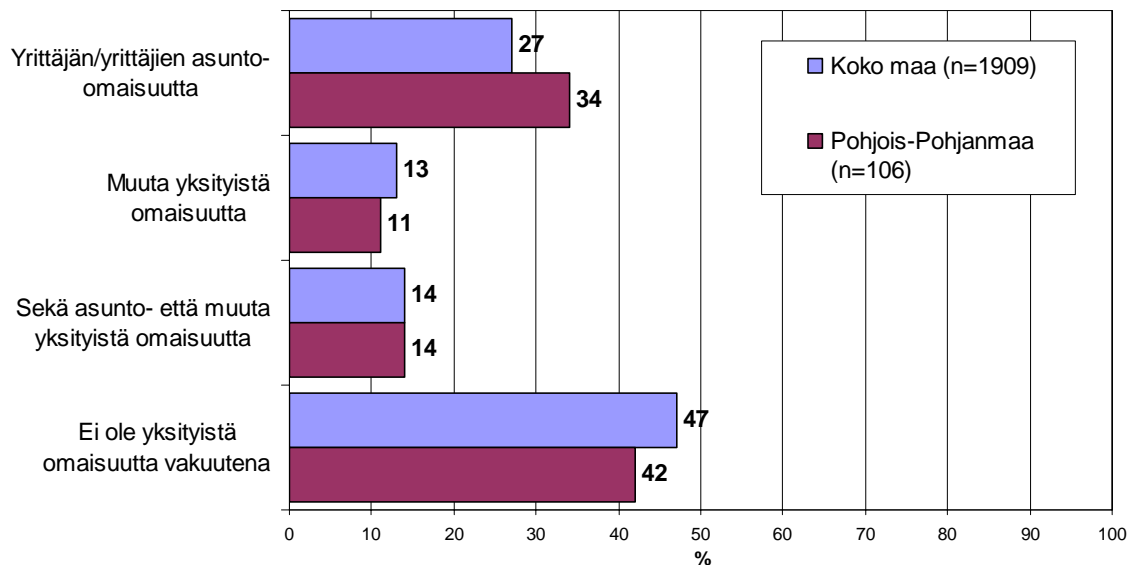

12 Pk-yritysten rahoitus

Koko maan pk-yrityksistä 31 prosenttia oli ottanut ulkopuolista rahoitusta viimeisten 12 kuukauden aikana. Pohjois-Pohjanmaalla rahoitusta oli ottanut puolestaan 36 prosenttia pk-yrityksistä.

Koko maan pk-yrityksistä 50 prosentilla on lainaa rahoituslaitoksilta, kun alueella vastaava lukema on 62. Koko maan osalta noin puolella (47 %) niistä, joilla on lainaa rahoituslaitoksilta, ei ole yksityistä omaisuutta lainan vakuutena. Pohjois-Pohjanmaalla vastaava lukema on 42 prosenttia. Sekä koko maan että alueen osalta useimmiten lainojen vakuutena on yrittäjän / yrittäjien asunto-omaisuutta, jota on vakuutena hieman yli neljäsosalla koko maan ja noin kolmasosalla alueen pk-yrityksistä.

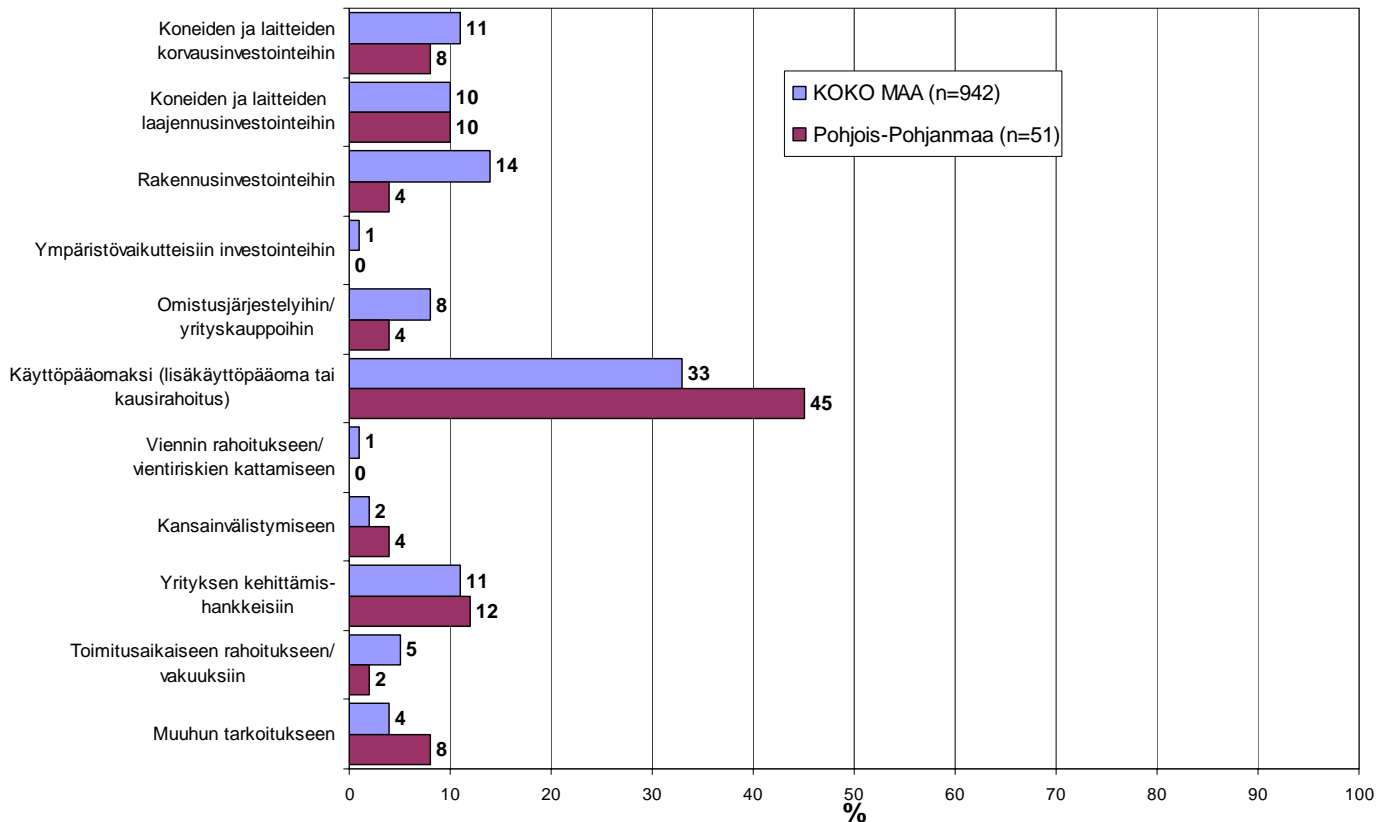
12. ONKO YRITYKSEN LAINOJEN VAKUUTENA YKSITYISTÄ OMAISUUTTA TÄLLÄ HETKELLÄ n=yrittäjällä lainaa rahoituslaitoksilta

Alueella 31 prosenttia sekä koko maassa noin joka neljäs toimivista pk-yrityksistä aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta seuraavan vuoden aikana. Tärkeimpinä käyttötarkoituksina rahoitukselle pidetään alueella rahoituksen ottamista käyttöpääomaksi sekä yrityksen kehittämishankkeisiin. Pohjois-Pohjanmaan pk-yritykset aikovat hankkia ulkoista rahoitusta useimmiten pankista (73 %) tai Finnverasta (37 %). Rahoitusyhtiöistä rahoitusta aikoo hakea 18 prosenttia rahoitusta hakevista alueen yrityksistä.

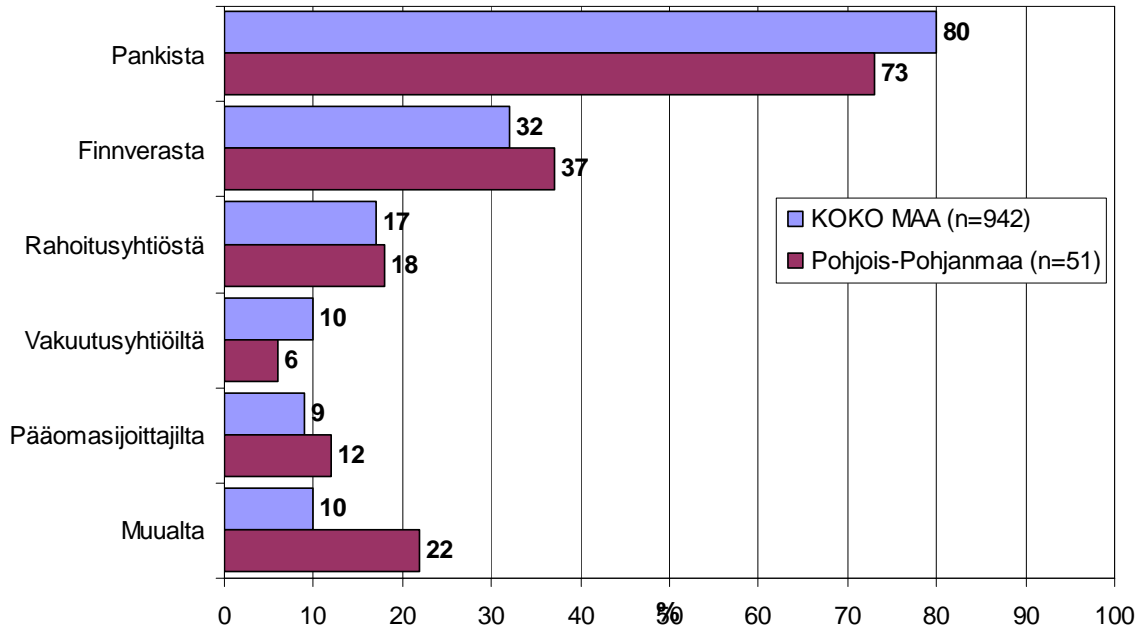
13. TÄRKEIN KÄYTTÖTARKOITUS ULKOPUOLISELLE RAHOITUKSELLE

-Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta-
n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

14. MISTÄ AIKOO HAKEA RAHOITUSTA

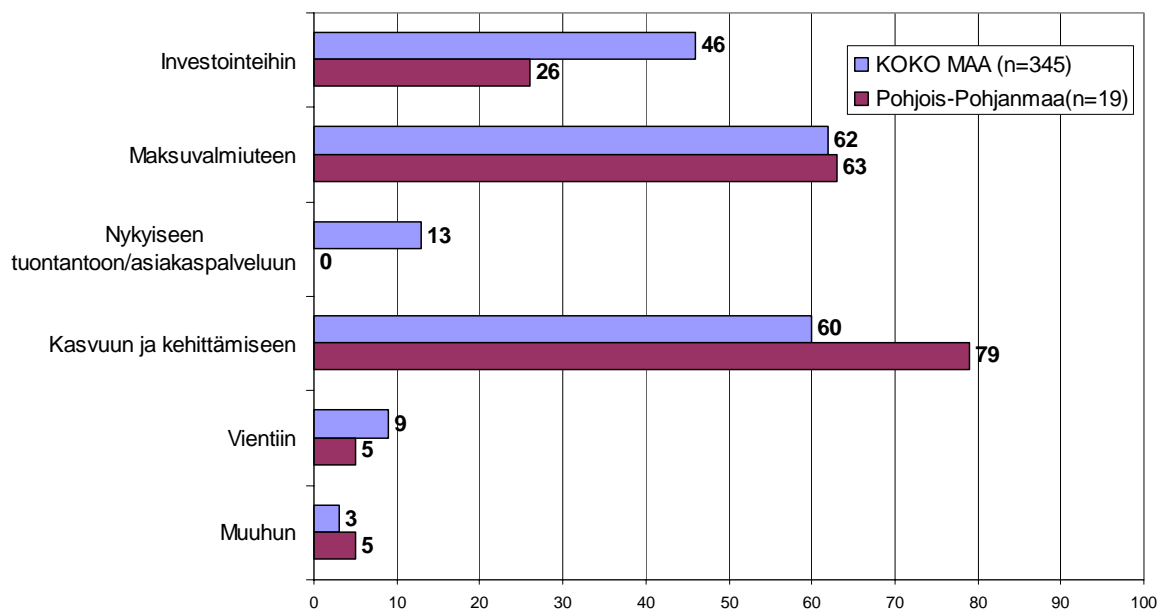
-Yritykset, jotka aikovat ottaa ulkopuolista rahoitusta-
n=yritys aikoo ottaa ulkopuolista rahoitusta

Yhteensä 61 prosenttia koko maata ja aluetta edustavista pk-yrityksistä (vastaajat jotka kokevat, että vakuusvaatimukset ovat kiristyneet, rahoituksen yleinen saatavuus heikentynyt ja vientisaatavien vakuuttaminen vaikeutunut) kokee että rahoituksen saatavuus tai vakuusvaatimusten kiristyminen on vaikeuttanut yrityksen toimintaa joko hieman tai merkittävästi. Merkittäväksi vaikutukset kokee alueella ja koko maassa noin viidesosa pk-yrityksistä.

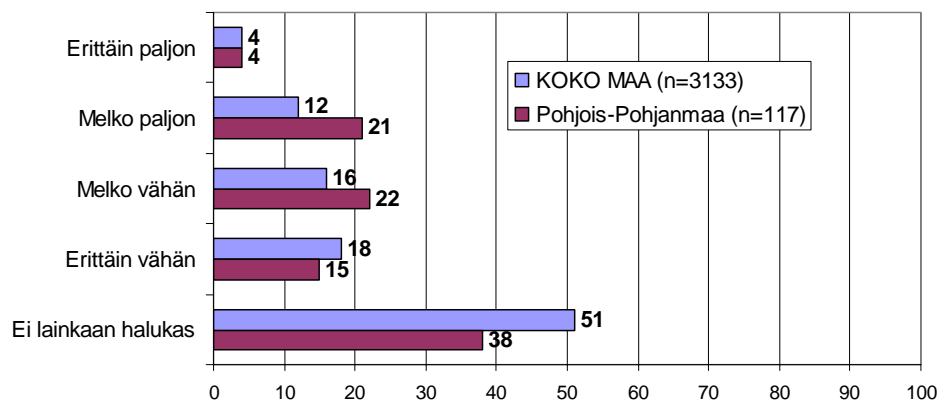
Suurin osa näistä pk-yrityksistä sekä koko maan että alueen osalta kokee, että toiminnan vaikeutuminen kohdistuu yrityksen kasvuun ja kehittämiseen sekä maksuvalmiuteen.

15. MIHIN TOIMINNAN VAIKEUTUMINEN KOHDISTUU n=rahoituksen saatavuus tai vakuusvaatimusten kiristyminen vaikeuttaa toimintaa

Suurin osa koko maan (51 %) ja 38 prosenttia alueen pk-yrityksistä ei olisi halukas käyttämään rahoituspohjan vahvistamisessa pääomasijoittajia. Melko tai erittäin paljon pääomasijoittajien käyttö kiinnostaa koko maassa yhteensä 16 prosenttia ja alueella yhteensä 25 prosenttia pk-yrityksistä.

16. HALUKKUUS KÄYTTÄÄ PÄÄOMASIOITTAJIA RAHOITUSPOHJAN VAHVISTAMISESSA n=kaikki vastaajat

Pääkonttorit

- **Helsinki**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 7220
- **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3240
- Finnvera Oyj • valtakunnallinen vaihde 0204 6011
www.finnvera.fi

Aluekonttorit

- **Helsinki**
Eteläesplanadi 8 • PL 1010, 00101 Helsinki
Faksi 020 460 3401
 - **Joensuu**
Torikatu 9 A, 80100 Joensuu
Faksi 020 460 2163
 - **Jyväskylä**
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
Faksi 020 460 2299
 - **Kajaani**
Kauppakatu 1, 87100 Kajaani
Faksi 020 460 3899
 - **Kuopio**
Haapaniemenkatu 40 • PL 1127, 70111 Kuopio
Faksi 020 460 3330
 - **Lahti**
Laiturikatu 2, 5. kerros, 15140 Lahti
Faksi 020 460 2249
 - **Lappeenranta**
Snellmaninkatu 10, 53100 Lappeenranta
Faksi 020 460 2149
 - **Mikkeli**
Linnankatu 5, 50100 Mikkeli
Faksi 020 460 3690
 - **Oulu**
Asemakatu 37, 90100 Oulu
Faksi 020 460 3944
 - **Pori**
Valtakatu 6, 28100 Pori
Faksi 020 460 2349
 - **Rovaniemi**
Maakuntakatu 10 • PL 8151, 96101 Rovaniemi
Faksi 020 460 2099
 - **Seinäjoki**
Kauppatori 1 – 3, 60100 Seinäjoki
Faksi 020 460 2399
 - **Tampere**
Hämeenkatu 9 • PL 559, 33101 Tampere
Faksi 020 460 3711
 - **Turku**
Eerikinkatu 2, 20100 Turku
Faksi 020 460 3649
 - **Vaasa**
Pitkäkatu 55, 65100 Vaasa
Faksi 020 460 3849
- Pietarin-edustusto
- **Finnveran Pietarin edustusto**
Finnish-Russian Innovation Center
Business Center Apollo, office 500
Dobrolyubova Prospect 8
St. Petersburg 197198
Russia
Puhelin +7 812 335 2234
Faksi +7 812 335 2236

- Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
Puhelin (09) 229 221, faksi (09) 2292 2980
www.yrittajat.fi
- **Etelä-Karjalan Yrittäjät**
Kauppakatu 40 D, 53100 Lappeenranta
puhelin 0104 701 100, faksi 0104 701 102
www.yrittajat.fi/etelakarjala
- **Etelä-Pohjanmaan Yrittäjät**
Alvar Aallon katu 3, 60100 Seinäjoki
puhelin (06) 420 5000, faksi (06) 420 5001
www.yrittajat.fi/etelapohjanmaa
- **Etelä-Savon Yrittäjät**
Patteristonkatu 2 C, 50100 Mikkeli
puhelin (015) 151 684, faksi (015) 760 0950
www.yrittajat.fi/etelasavo
- **Helsingin Yrittäjät**
Kellosilta 2 D, 2. kerros, 00520 Helsinki
puhelin (09) 612 6230, faksi (09) 622 3385
www.yrittajat.fi/helsinki
- **Hämeen Yrittäjät**
Sibeliuksenkatu 11 A, 13100 Hämeenlinna
puhelin (03) 682 1153, faksi (03) 682 1561
www.yrittajat.fi/hame
- **Kainuun Yrittäjät**
Kauppakatu 26 A, 87100 Kajaani
puhelin 010 387 7870, faksi (08) 613 0934
www.yrittajat.fi/kainuu
- **Keski-Pohjanmaan Yrittäjät**
Ristirannankatu 1, 67100 Kokkola
puhelin (06) 831 5292, faksi (06) 822 3760
www.yrittajat.fi/keskipohjanmaa
- **Keski-Suomen Yrittäjät**
Sepänkatu 4, 40100 Jyväskylä
puhelin 010 425 9200, faksi 010 425 9210
www.yrittajat.fi/keskisuomi
- **Kymen Yrittäjät**
Käsityöläiskatu 4, 45100 Kouvola
puhelin (05) 544 3030, faksi (05) 535 4315
www.yrittajat.fi/kymi
- **Lapin Yrittäjät**
Maakuntakatu 16, 96200 Rovaniemi
puhelin (016) 420 0600, faksi (016) 420 0630
www.yrittajat.fi/lappi
- **Länsipohjan Yrittäjät**
Valtakatu 5, 94100 Kemi
puhelin (016) 221 701, faksi (016) 221 713
www.yrittajat.fi/lansipohja
- **Pirkanmaan Yrittäjät**
Kehräsaari B-rappu, PL 7, 33210 Tampere
puhelin (03) 251 6500, faksi (03) 251 6516
www.yrittajat.fi/pirkanmaa
- **Pohjois-Karjalan Yrittäjät**
Kauppakatu 17 A, 80100 Joensuu
puhelin 010 470 7600
www.yrittajat.fi/pohjoiskarjala
- **Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät**
Uusikatu 64 A 2. krs., 90100 Oulu
puhelin (08) 311 4677, faksi (08) 371 227
www.yrittajat.fi/pohjoispohjanmaa
- **Päijät-Hämeen Yrittäjät**
Rautatienkatu 20 B 4, 15110 Lahti
puhelin (03) 782 9866, faksi (03) 782 1718
www.yrittajat.fi/paijathame
- **Pääkaupunkiseudun Yrittäjät**
Tekniikantie 12, 02150 Espoo
puhelin 010 422 1400, faksi (09) 2517 2200
www.yrittajat.fi/paakaupunkiseutu
- **Rannikko-Pohjanmaan Yrittäjät**
Hietasaarenkatu 6, PL 289, 65101 Vaasa
puhelin (06) 356 0800, faksi (06) 356 0815
www.yrittajat.fi/rannikkopohjanmaa
- **Satakunnan Yrittäjät**
Isolinnankatu 24, PL 45, 28101 Pori
puhelin (02) 634 9900, faksi (02) 634 9901
www.yrittajat.fi/satakunta
- **Savon Yrittäjät**
Haapaniemenkatu 40, 70110 Kuopio
puhelin (02) 634 9900, faksi (02) 634 9901
www.yrittajat.fi/savo
- **Uudenmaan Yrittäjät**
Rantakatu 1, 2. kerros, 04400 Järvenpää
puhelin (09) 274 5420, faksi (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/uusimaa
- **Varsinais-Suomen Yrittäjät**
Brahenskatu 20, 20100 Turku
puhelin (09) 274 5420, faksi (09) 622 3381
www.yrittajat.fi/varsinaissuomi

Suomen Yrittäjät ***Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät***

Suomen Yrittäjät
Mannerheimintie 76 A
PL 999, 00101 Helsinki
puhelin (09) 229 221
faksi (09) 2292 2980
toimisto@yrittajat.fi
www.yrittajat.fi

Pohjois-Pohjanmaan Yrittäjät
Uusikatu 64 A 2. krs.
90100 Oulu
puhelin (08) 311 4677
faksi (08) 371 227
www.yrittajat.fi/pohjoispohjanmaa

FINNVERA

Finnvera Oyj
Valtakunnallinen vaihde: 2024 6011
www.finnvera.fi
Helsinki
Eteläesplanadi 8
PL 1010, 00101 Helsinki
faksi 020 460 7220

Kuopio
Haapaniemenkatu 40
PL 1127, 70111 Kuopio
faksi 020 460 3240